

PESTI UJSÁG

FŐSZERESZTŐ
MAROTHY KAROLY

Zsidómentes Magyarországért
harcol a legnagyobb példányszámu
magyar lap a nemzetiszocialista

Pesti Ujság!

Vitéz honvédeink eltiporják
a vörös rémet!

Rommel diadalmos afrikai
hadjárata!

Sajtójával
győz a
mozgalom!

Eszme, Sajtó
Győzelem!

Miért volt szocializmus a nácizmus,
és miért totalitárius a szocializmus

George Reisman

GEORGE REISMAN

Miért volt szocializmus a náciizmus, és miért totalitárius a szocializmus

Fordította: Táborszki Bálint

Ma csupán az a céloom, hogy megfogalmazzak két fő érvet: (1) hogy bemutassam, miért volt a náci Németország szocialista nem pedig kapitalista állam; és (2) hogy bemutassam, miért szükséges a szocializmushoz – a termelési tényezők állami tulajdonlására alapuló gazdasági rendszerhez – totalitárius diktatúra.

Ludwig von Mises számos nagy hozzájárulásának egyike annak bemutatása, hogy a náci Németország szocialista állam volt.

Amikor az ember arra gondol, hogy a „náci” kifejezés a „*der Nationalsozialistische Deutsche Arbeiters Partei*” – magyarul a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt – rövidítése volt, Mises vívmánya talán nem tűnik annyira jelentősnek. Hiszen mi mást, ha nem szocializmust várna az ember egy olyan ország gazdasági rendszerétől, amit egy olyan párt ural, amely nevében a „szocializmus” szerepel?

Ettől függetlenül Mises-t és olvasóit leszámítva gyakorlatilag senki sem gondol a náci Németországra úgy, mint egy szocialista államra. Sokkal gyakoribb a hit, amit a kommunisták és a marxisták állítottak: hogy a kapitalizmus egy formáját képviselte.

Az állítás, miszerint a náci Németország kapitalista volt, azon a tényen alapul, hogy az ipar nagy részét a náci Németországban látszólag magánkezekben hagyták.

ELLENPROPAGANDA

A személyes és politikai szabadság tudástára

Mises azt fedte fel, hogy a termelési tényezők magántulajdonlása kizárólag névlegesen létezett a nácik uralma alatt, és hogy a termelési tényezők tulajdonlásának valódi lényege a *német kormány* kezében rejlett. Hiszen a német kormány, nem pedig a névlegesen magántulajdonosok voltak azok, akik gyakorolták *a tulajdonlás minden lényeges elemét*: a kormány, nem pedig a névlegesen magántulajdonosok döntötték el, mit termeljenek, milyen mennyiségben, milyen módszerekkel, és kinek osszák szét, milyen árakat kérjenek, milyen béreket fizessenek, illetve milyen osztalékot vagy más jövedelmet kaphatnak a névlegesen magántulajdonosok. Az állítólagos magántulajdonosok helyzetét – mutatta be Mises – lényegében egy államilag nyugdíjazott személy szintjére redukálták.

A termelési tényezők de facto állami tulajdonlása – ahogyan Mises nevezte – logikailag benne rejlett azokban az alapjában véve kollektivisták elvekben, amiket a nácik vallottak, mint *a közérdek megelőzi a magánérdeket, és az egyén az Állam céljaihoz szükséges eszköz*. Ha az egyén az Állam céljaihoz szükséges eszköz, akkor természetesen a tulajdona is az. Mint ahogyan az Állam birtokolja őt, úgy az Állam birtokolja a tulajdonát is.

De ami kiváltképp a gyakorlatba ültette a de facto szocializmust a náci Németországban, az az ár- és bérkontrollok bevezetése volt 1936-ban. Ezeket a pénzkínálat inflációjára adott válaszként vezették be, amit a rezsím folytatott az 1933-as hatalomra jutásától kezdődően. A náci rezsím elinflálta a pénzkínálatot, hogy finanszírozhassa az állami kiadások hatalmas megnövelését, ami a közmunkaprogramokhoz, az állami támogatásokhoz és az újrafegyverkezéshez kellett. Az ár- és bérkontrollokat az inflációból fakadó árnövekedésre adott válaszként rendelték el.

Az infláció, illetve az ár- és bérkontrollok kombinációja *hiányokhoz* vezet, azaz egy olyan helyzethez, ahol a javak megvásárolni kívánt mennyisége meghaladja az elérhető mennyiséget.

A hiányok pedig gazdasági káoszhoz vezetnek. Nem csupán az történik, hogy a hamarabb érkező fogyasztók felvásárolhatják a javak teljes készletét, és üres kézzel hagyják a később érkező vásárlókat – amire a kormányok tipikusan a jegyrendszer bevezetésével reagálnak. *A hiányok káoszt eredményeznek a teljes gazdasági rendszerben.* Véletlenszerűséget idéznek elő a kínálat elosztásában a földrajzi területek között, a különböző termékek termelési tényezőinek allokációjában, a tőke és a munkaerő a gazdasági rendszer különböző ágazataiba történő allokációjában.

Az árkontroll és a hiány kombinációja esetén egy adott árucikk kínálatának csökkenése – a szabadpiaccal ellentétben – nem eredményezi az árának emelkedését és nyereségessége növekedését, ami megállítaná – vagy ha túlságosan elfajult, visszafordítaná – a kínálat zuhanását. Az árkontroll megtiltja az áremelkedést, és így megtiltja a nyereségesség emelkedését. Az árkontroll által előidézett hiányok ugyanekkor megakadályozzák, hogy a kínálat növekedése csökkentse az árat és a nyereségességet. Amikor hiány uralkodik, a kínálat növekedése pusztán a hiány súlyosságát csökkenti. A kínálat növekedése csak akkor jár szükségszerűen az ár és a nyereségesség csökkenésével, ha teljesen megszűnik a hiány.

Ennek következtében az árkontroll és a hiányok kombinációja lehetővé teszi a kínálat véletlenszerű változását anélkül, hogy az bármi hatást gyakorolna az árra és a nyereségességre. Ebben a helyzetben növelni lehet a legtriviálisabb és a legkevésbé fontos jóságok akár a kő „kisállatok” termelését is a legsürgetőbben követelt és a legfontosabb jóságok, mint az életmentő orvosságok kárára anélkül, hogy ez bármiféleképp befolyásolná a két jóság árát vagy

nyereségességét. Az árkontroll megakadályozza, hogy a kínálat csökkenésével nyereségesebbé váljon az orvosság termelése, míg akár a kő „kisállatok” hiánya is megakadályozza, hogy kevésbé nyereségessé váljon a termelése, amint növekedik a kínálata.

Ahogy azt Mises bemutatta, ahhoz, hogy a kormányok kezeljék az árkontroll nem szándékos hatásait, vagy el kell törölniük az árkontrollokat, vagy további intézkedéseket kell tenniük, név szerint irányítaniuk kell, hogy mit termeljenek, milyen mennyiségben, milyen módszerekkel, és kinek osszák szét, amire korábban hivatkoztam. Az árkontrollok és a további szabályozások kombinációja alkotja meg a gazdasági rendszer de facto államosítását. Hiszen ez azt jelenti, hogy a kormány gyakorolja a tulajdonlás minden lényeges elemét.

Ez volt a szocializmus, amit a náci alkalmaztak. És Mises ezt a német vagy náci mintájú szocializmusnak nevezi, a szovjetek nyilvánvalóbb szocializmusával szemben, amit ő orosz vagy bolsevik mintájú szocializmusnak nevez.

Természetesen a szocializmus nem vet véget az árrendszer elpusztítása által okozott káosznak. Épp ellenkezőleg, állandósítja azt. És ha az árkontrollok előzőleges bevezetése nélkül ültetik gyakorlatba, a hatása az, hogy előidézi ezt a káoszt. Ez azért van, mert a szocializmus valójában nem egy pozitív gazdasági rendszer. A szocializmus pusztán a kapitalizmus és a kapitalizmus árrendszerének tagadása. Mint olyan, a szocializmus alapvető természete ugyanaz a gazdasági káosz, ami az árrendszer ár- és bérkontroll általi elpusztításából fakad. (Szeretnék rámutatni arra, hogy a termelési kvóták bolsevik-stílusú szocialista rendszere, amely mindenhol ösztönzi a kvóták túlteljesítését, egy biztos módszere az olyan általános hiányok előidézésnek, mint amik a mindent átszövő ár- és bérszabályozások rendszerében uralkodnak.)

A szocializmus a legjobb esetben is csupán megváltoztatja a káosz irányát. A termelés állami irányítása talán lehetővé teszi néhány olyan árucikk nagyobb termelését, amelynek valami különleges fontosságot tulajdonítanak, de cserébe pusztítóan hat a teljes gazdasági rendszerre. Ez azért van, mert az állam semmilyen módon nem tudhatja, milyen hatást gyakorol a gazdasági rendszer többi részére azon javak termelésének biztosítása, amelyeknek különleges fontosságot tulajdonít.

Az ár- és bértrollók érvényre juttatásának követelményei felfedik a szocializmus totalitárius természetét – a legnyilvánvalóbban természetesen a szocializmus német vagy náci variánsának, de a szovjet-stílusú szocializmusnak úgyszintén.

Kezdhetjük azzal a ténnyel, hogy az árkontroll alatt tevékenykedő eladók pénzügyi önérdelke kikerülni az árkontrollt és megemelni az árakat. A vásárlók, akik máskülönben képtelenek beszerezni a javakat, hajlandóak – sőt, szeretnének – magasabb árakat fizetni, hogy megszerezzék őket. Mi állítja meg ilyen körülmények között az árak növekedését és egy hatalmas feketepiac kialakulását?

A válasz: *a súlyos büntetések kombinációja a lebukás, illetve a büntetés elszívásának nagyobb esélyével.* A bíróságok önmagukban nem fognak hatékony elrettentésként szolgálni. Egyszerűen további üzleti kiadásoknak fogják tekinteni őket. Ha a kormány komolyan veszi az árkontrollt, olyan büntetést kell kiszabnia, amely egyenértékű egy nagyobb bűncselekmény büntetésével.

De a büntetések pusztá léte nem elég. A kormánynak ténylegesen veszélyesnek kell tennie a feketepiaci tranzakciók végrehajtását. Gondoskodnia kell arról, hogy az emberek féljenek attól, hogy valahogyan elkaphatja őket a rendőrség és ténylegesen börtönben kerülhetnek az efféle tranzakciók lebonyolítása során. A félelem

megteremtéséhez a kormánynak meg kell alkotnia a kémek és a titkos besúgók hálózatát. A kormánynak például rettegésben kell tartania egy boltost attól, hogy ha feketepiaci tranzakciókat végez, jelenteni fogja egy másik vásárló a boltban.

A feketepiaci tranzakciók titkossága miatt a kormánynak azt is biztosítania kell, hogy aki egy feketepiaci tranzakció lebonyolításán gondolkodik, féljen attól, hogy a másik fél valójában egy rendőr, aki törbe akarja csalni. A kormánynak el kell intéznie, hogy az emberek még a hosszútávú munkatársaiktól, akár még a barátaiktól és a családtagjaiktól is féljenek, nehogy kiderüljön róluk, hogy besúgók.

És végül a kormánynak az ítélethozatalhoz fel kell ruháznia egy adminisztratív törvényszéket vagy a helyszínen levő rendőröket a hatalommal ahhoz, hogy az ártatlanságról vagy a bűnösségről döntsenek a feketepiaci tranzakciók ügyében. Nem támaszkodhat esküdtbíráskodásra, mivel valószínűtlen, hogy sok esküdt hajlandó lenne meghozni a bűnösség ítéletét olyan esetekben, ahol talán évekre börtönbe kerül valaki azért a bűnért, mert néhány font húst vagy egy pár cipőt az árplafon fölött adott el.

Összefoglalva tehát az árkontroll-regulációk érvényre juttatása a totalitárius állam lényeges vonásainak gyakorlatba ültetésével jár, név szerint a „gazdasági bűnök” kategóriájának felállításával, amelyben büntettnek tekintik az anyagi önérdek békés megvalósítását, illetve egy totalitárius rendőrapparátus felállításával, tele kémekkel és besúgókkal, és az önkényes letartóztatás és bebörtönzés hatalmával.

Nyilvánvalóan Hitler Németországához vagy Sztálin Oroszországához hasonló kormány szükséges az árkontrollok érvényre juttatásához, amelyben gyakorlatilag mindenkiről kiderülhet, hogy egy ügynök, és amelyben van egy titkosrendőrség, aminek hatalmában áll letartóztatni és bebörtönözni az embereket. Ha a kormány nem hajlandó ilyen messzire elmenni, akkor az árkontroll

kikényszeríthetetlennek bizonyul és egyszerűen összeomlik. A feketepiac aztán hatalmas méreteket ölt. (Mellékesen mindez nem azt hivatott sugallni, hogy az árkontrollok okozták a náciik rémuralmát. A náciik jóval az árkontrollok bevezetése előtt nekikezdtek a rémuralmuknak. Ennek következtében olyan környezetben vezették be az árkontrollokat, amely máris készen állt azok kikényszerítésére.)

A feketepiaci tevékenység további bűnök elkövetését is magába foglalja. A de facto szocializmusban a javak feketepiaci termelése és eladása a termelésre és elosztásra vonatkozó állami szabályozásokkal való ellenszegülést, illetve az árkontrollal való ellenszegülést jelenti. Például arra szánta a kormány a feketepiacon árult javakat, hogy tervei szerint osszák el őket, és ne a feketepiacon. A javak előállításához szükséges termelési tényezőket a kormány úgyszintén arra szánta, hogy a tervei szerint használják, ne pedig arra, hogy a feketepiacot lássák el vele.

A de jure szocializmusban - mint amilyen a Szovjet Oroszországban létezett, amelyben az ország törvényei nyíltan az államot teszik a termelési tényezők tulajdonosának - minden feketepiaci tevékenység szükségszerűen az állami tulajdon hűtlen kezelésével vagy ellopásával jár. Például a Szovjet Oroszországban úgy tekintettek azokra a gyári munkásokra vagy vezetőkre, akik a feketepiaci értékesítésre gyártottak termékeket, hogy ellopják az állam által biztosított nyersanyagokat.

Továbbá mindenféle szocialista rendszerben - a náci és a kommunista rendszerben egyaránt - a kormány gazdasági terve az ország törvényének részét képezi. Mindannyian tudjuk, hogy milyen kaotikus az úgynevezett szocialista termelés. A szocialista állam logikusan jogosult gazdasági tervének szabotálásaként kezelni azt, amikor a munkások és a vezetők arra használják az anyagokat és a készleteket, hogy a feketepiacnak termeljenek, ezzel további

fennakadásokat okozva. És szabotázsaként is kezeli egy szocialista rendszer törvénykönyve. Ennek megfelelően a feketepiaci tevékenységet egy szocialista államban gyakran halálbüntetéssel sújtják.

Úgy gondolom, hogy részben az a hihetetlen dilemma ad magyarázatot a szocializmus mindent átható rémuralmára, amelybe a szocialista állam helyezi magát a polgárokkal kapcsolatban. Egyrésztől teljes felelősséget vállal az egyén gazdasági jóléte iránt. Másrésztől egy szocialista állam minden elképzelhető módon *hihetetlenül rettentő munkát végez*. Rémálommá változtatja az egyén életét.

A szocialista állam polgárának végtelenül hosszú sorokban kell várakoznia élete minden napján. Számára normális dolog a probléma, amit az amerikaiak éltek át az 1970-es évek gázolajhiánya során; csak épp nem a gázolaj esetén tapasztalja meg őket – hiszen nincsen autója, és nem reménykedhet abban, hogy valaha is lesz neki – hanem az olyan egyszerű cikkek esetén, mint a ruházat, a zöldségek, vagy akár a kenyér. Ami ennél is rosszabb, gyakran arra kényszerül, hogy olyan helyen dolgozzon, ami nem az ő választása, és amit ennek következtében kétségtelenül gyűlöl. (Hiszen ahol hiányok uralkodnak, épp úgy a kormány dönt a munkaerő allokációjáról, mint ahogy a termelés anyagi tényezőinek allokációjáról.) És hihetetlen túlzásfolttságban lakik, ahol sehogyan nem lehet magánélete. (A lakáshiány esetén otthonokba osztják be az albérlőket; a lakásuk megosztására kényszerítik a családokat. És elrendelik a belföldi útlevelek rendszerét, hogy korlátozzák a lakáshiányt az ország kívánatosabb részein.) Az, aki arra kényszerül, hogy ilyen körülmények között éljen, finoman fogalmazva forr a dühtől és az ellenségességtől.

No de ki ellen volna bölcsebb irányítaniuk haragjukat és ellenségességüket a szocialista állam polgárainak, ha nem a szocialista állam ellen? Ugyanazon szocialista állam ellen, ami kihirdette az életük

iránti felelősségét, ami édenkerti életet ígért, és ami *valójában* földi poklot adományozott nekik. Ami azt illeti, a szocialista állam vezetői egy másik dilemmával is szembesülnek: napról napra arra biztatják az embereket, hogy higgyenek a szocialista rendszer tökéletességében, amelynek a rossz következményeiért egyedül gonosz emberek felelősek. Ha ez igaz volna, kik mások lehetnének ezek a gonosz emberek, *ha nem maguk a vezetők*, akik nem csupán földi pokollá tették az életet, hanem egy állítólag tökéletes rendszert rontottak meg annak érdekében, hogy ezt tegyék?

Következményképpen a szocialista állam vezetőinek a néptől való rettegésben kell élniük az életüket. Tetteik és tanításaik logikájából következően fel kellene törnie a nép forrongó gyűlöletének, és el kellene nyelnie őket a véres bosszú orgiájában. Ezt az uralkodók is érzik, még akkor is, ha nem ismerik be nyíltan; így legfőbb feladatuk az, hogy vakságban tartsák a polgárságot.

Következményképp igaz, de nagyon elégtelen pusztán olyan dolgokat mondani, hogy a szocializmusban nincsen sajtószabadság és szólásszabadság. Persze hogy nincsenek meg benne ezek a szabadságok. Ha a kormány tulajdonolja az összes újságot és kiadót, ha a kormány dönti el, milyen célokra legyen elérhető a nyomda és a papír, akkor nyilvánvalóan semmit nem lehet kinyomtatni, amit a kormány nem szeretne kinyomtatva látni. Ha a kormány tulajdonolja az összes üléstermet, egyetlen beszédet vagy előadást sem lehet tartani, amit a kormány nem szeretne. De a szocializmus sokkal messzebb merészkedik, mint pusztán a sajtószabadság és a szólásszabadság hiánya.

Egy szocialista kormány teljesen *elpusztítja* ezeket a szabadságjogokat. A nyomdát és minden nyilvános fórumot az őt támogató hisztérikus propaganda szócsövévé változtat, és kegyetlenül

üldözi mindazokat, akik egy milliméternyit is el merészelnek térni a párt hivatalos álláspontjától.

Ezek a tények abból fakadnak, hogy a szocialista uralkodók rettegnek a néptől. Túlórát kell megparancsolniuk a propagandaminisztériumnak és a titkos rendőrségnek, hogy magukat óvják. Az előbbi folyamatosan eltereli az emberek figyelmet arról, hogy a szocializmus és a szocialista uralkodók a felelősek az emberek szenvedéséért. Az utóbbi pedig elbátortalanít és elhallgattat mindenkit, aki csak a leghalványabban is felveti a szocializmus vagy a vezetők felelősségét – elhallgattat mindenkit, aki az önálló gondolkodás szikráját tanúsítja. Azért van mindig tele egy szocialista ország sajtója külföldi cselszövésekkel és szabotázzsal, illetve az alárendelt hivatalnokok korrupciójával és visszaélésével, és azért szükséges időnként leleplezni nagyszabású belföldi cselszövéseket, illetve magas rangú hivatalnokokat és teljes frakciókat feláldozni gigantikus tisztogatások keretein belül, mert az uralkodók rettegnek, és mert keserves szükségük van arra, hogy bűnbakokat találjanak a szocializmus bukására.

A szocializmus uralkodói azért nem engedélyezik még a szintisztán kulturális tevékenységeket sem, amelyek nincsenek állami kontroll alatt, mert rettegnek, és keservesen szükségük van arra, hogy elpusztítsák a lehetséges ellenzék minden szikráját. Hiszen ha az emberek összegyűlnek csupán egy művészeti kiállításra vagy versolvasásra is, amit nem felügyel az állam, az uralkodóknak rettegniük kell a veszélyes eszmék terjesztésétől. Minden engedély nélküli eszme veszélyes eszme, mivel ahhoz vezetheti az embereket, hogy elkezdenek önállóan gondolkodni, és így a szocializmus, illetve vezetőinek természetéről gondolkodni. Az uralkodóknak rettegniük kell egy csoport ember spontán összejövetelétől egy szobában, és a titkos rendőrséget, illetve kémhálózatukat, a besúgókat és a rémuralom eszközeit kell használniuk vagy a találkozó

megakadályozásához, vagy annak biztosításához, hogy a tartalma teljességgel ártalmatlan az államra.

A szocializmus uralma nem tartható fenn sokáig rémuralom nélkül. Amint visszavesznek a terrorból, logikusan elkezd felébredni az uralkodók iránti harag és ellenségesség. Tehát kialakul a forradalomhoz vagy a polgárháborúhoz szükséges állapot. Ami azt illeti, a terror hiányában, vagy helyesebben az elegendő mennyiségű terror hiányában a szocializmust a forradalmak és a polgárháborúk végtelen sorozata jellemezné, amelyben minden új uralkodócsoporthoz bebizonyosodik, hogy épp annyira képtelen sikeresen üzemeltetni a szocializmust, mint az elődjei. Az ebből levonandó kikerülhetetlen következtetés az, hogy a szocialista országokban ténylegesen megtapasztalt terror nem egyszerűen a Sztálinhoz hasonló gonosz emberek műve volt, hanem a szocialista rendszer természetéből fakad. Sztálin azért kerülhetett hatalomra, mert a rémuralom alkalmazásában tanúsított példátlan hajlandósága és szakértelme az a kiemelt jellemvonás, ami a leginkább megkövetelt egy szocialista uralkodótól ahhoz, hogy hatalmon maradjon. A szocialista természetes szelekció folyamatán keresztül jutott hatalomra: a legrosszabb kiválasztódása útján.

Számolnom kell egy lehetséges félreértéssel a szocializmus totalitárius természetéről szóló tézisem kapcsán. Ez az állítólagosan szocialista országokkal kapcsolatos, amelyeket a szociáldemokraták uralnak, mint Svédország vagy a többi Skandináv ország, amelyek nyilvánvalóan nem totalitárius diktatúrák.

Ezekben az esetekben látni kell, hogy azzal együtt, hogy ezek az országok nem totalitáriusok, *nem is szocialisták*. A kormányzó pártjaik talán a szocializmust mondják filozófiájuknak és végcéljuknak, de nem a szocializmus az, amit a gyakorlatba ültettek a gazdasági rendszerükben. A valódi gazdasági rendszerük Mises kifejezésével élve

az akadályozott piacgazdaság. Míg bizonyos, fontos elemeiben jobban akadályozott, mint a miénk, a gazdasági rendszerük lényegében hasonló a miénkhez olyan értelemben, hogy a termelés és a gazdasági tevékenység hajtóereje nem az állami rendelet, hanem a magánprofit reményében tevékenykedő magántulajdonosok kezdeményezése.

A szociáldemokraták azért nem ültetik gyakorlatba a szocializmust, amikor hatalomra kerülnek, mert nem hajlandóak megtenni, ami szükséges hozzá. A szocializmus, mint gazdasági rendszer bevezetése megkövetel egy hatalmas léptékű rablást – el kell kobozni a termelési tényezőket a tulajdonosaiktól, és az államnak kell adni őket. Egy ilyen vagyonekobbzás minden kétséget kizáróan jelentős ellenállást fog kiprovokálni a tulajdonosok részéről, amelyet egyedül masszív erőszakkal lehet leküzdeni.

A kommunisták hajlandóak voltak és mind a mai napig hajlandóak alkalmazni ezt az erőszakot, ahogy azt a Szovjet Oroszország bizonyítja. Magukra öltik a gyilkolásra kész fegyveres rabló szerepét, ha ez kell ahhoz, hogy végrehajtsák a rablásukat. A szociáldemokraták ezzel szemben sokkal inkább olyanok, mint a zsebtolvajok, akik bár arról beszélnek, hogy egy nap elvégzik a nagy melót, de valójában nem hajlandóak elkövetni szükséges a gyilkolást, és így feladják, amint a komoly ellenállás legkisebb jelébe ütköznek.

A nácik esetében, nekik általában nem kellett a zsidókon kívül mást meggyilkolniuk ahhoz, hogy elkobozzák a németek tulajdonát. Ez azért volt, mert – ahogyan azt láttuk – ők titkon vezették be a szocializmust, árkontrollokkal, amelyek fenntartották a magántulajdonlás külső látszatát. A magántulajdonosokat így a tudtuk nélkül fosztották meg a tulajdonuktól, tehát nem érezték annak szükségét, hogy erővel ellenálljanak.

Azt hiszem sikerült bemutatnom, hogy a szocializmus – a tényleges szocializmus – természetéből fakadóan totalitárius.

ELLENPROPAGANDA

A személyes és politikai szabadság tudástára

Az Egyesült Államokban napjainkban semmilyen formában nincsen szocializmus. És diktatúránk sincsen, a totalitárius diktatúráról nem is beszélve.

Úgyszintén nincsen fasizmus az Egyesült Államokban, bár kétségtelenül afelé haladunk. A hiányzó létfontosságú alkotóelemek az egypártrendszer és a cenzúra. Még mindig van szólásszabadság és sajtószabadság, és még mindig vannak szabad választások, bár az elmúlt időkben mindkettőt aláásták, és nem garantálható a jövőjük.

Ma akadályozott gazdaságban élünk, amely egyre akadályozottabbá válik az egyre tornyosuló állami beavatkozások következtében, és amelyet az egyéni szabadság fokozatos eltűnése jellemez. Az állam gazdasági beavatkozása azért rokon értelmű az egyéni szabadság eltűnésével, mert azt jelenti, hogy egyre gyakrabban kezdeményezik az erőszak használatát, hogy olyan dolgokra kényszerítsék az embereket, amiket önként nem tennének, vagy olyan dolgoktól tántorítsák el őket, amiket önként tennének.

Mivel az egyén a legjobb bíró a saját érdekei tekintetében, és rendszerint azt kívánja tenni, ami az érdekében áll, illetve el kívánja kerülni, ami sérti az érdekeit, ebből az következik, hogy minél nagyobb méreteket ölt az állami beavatkozás, annál inkább megakadályozzák, hogy az emberek azt tegyék, ami előnyös a számukra, helyette pedig arra kényszerítik őket, hogy azt tegyék, ami veszteséges a számukra.

Napjainkban az Egyesült Államokban az állami kiadások – a szövetségi, a tagállami és a helyi kiadások összesen – kiteszik a nem állami foglalkoztatásban álló polgárok pénzjövedelmének majdnem a felét. Tizenöt szövetségi minisztérium, és annál is több szabályozási ügynökség – a legtöbb esetben tagállami és helyi megfelelőikkel együttesen – tolakodik be rutinszerűen a polgárok életének minden területébe. Számptalan módon megadóztatják, kényszerítik és akadályozzák az embert.

Ennek a hatalmas állami beavatkozásnak a következménye a munkanélküliség, a növekvő árak, a zuhanó reálbérek, a hosszabb és nehezebb munkavégzés szüksége és az egyre növekvő gazdasági bizonytalanság; továbbá pedig az egyre elhatalmasodó harag és düh.

Bár az embereknek logikusan az intervencionizmus állami politikáját kellene célba venniük a dühvel és a haraggal, általában az üzletemberekre és a gazdagokra irányítják. Ez hiba, amit többnyire egy tudatlan és irigy értelmiségi réteg, illetve a média fűt.

És ennek a hozzáállásnak megfelelően a részvénypiaci lufi kipukkanása óta – amit valójában a központi bank hitelexpanziós politikája teremtett, és a hitelexpanzió ideiglenes beszüntetése omlasztott be – az állami ügyészek felettébb bosszúszomjas magatartást kezdtek tanúsítani a pénzügyi tisztességtelenségben bűnös vállalatvezetők felé, mintha az ő tetteik lennének felelősek a lufi kipukkanásából eredő veszteségekért. Ennek következtében egy nagy telekommunikációs cég előző vezetője huszonöt év börtönbüntetést kapott. Más cégvezetők is hasonló szenvedésben részesültek.

Ami ennél is baljósabb, az állam vádemelési hatalma egyenértékű lett a hatalommal ahhoz, hogy elpusztítson egy céget, mint ahogy azt az Arthur Andersen, egy nagy könyvelőiroda esete tanúsította. E hatalom használatának csupán a fenyegetése is elég volt ahhoz, hogy nagy biztosításközvetítőket arra kényszerítsen, hogy a New York-i államügyésznek megfelelő módon változtassanak a vállalatirányítási módszereiken. Ezt csupán egyetlen névvel lehet illetni: tárgyalás nélküli ítélet és büntetés, és állami zsarolás. Ezek óriási lépések egy igen veszélyes úton.

Szerencsére még mindig rendelkezünk annyi szabadsággal az Egyesült Államokban, hogy visszafordítsuk a károkat. Mindenekelőtt szabadon megnevezhetjük és elítélhetjük mindezt a nyilvánosság előtt.

Ami ennél is fontosabb, szabadon elemezhetjük és megcáfolhatjuk a megvalósított, vagy a hamarosan megvalósításra kerülő pusztító intézkedések mögötti eszméket. És ez az, ami kritikus. Hiszen az intervencionizmus, és természetesen a szocializmus – mind a náci, mind a kommunista stílusú szocializmus – mögött meghúzódó alapvető tényező nem több mint helytelen eszmék, mindenekfelett helytelen gazdasági és filozófiai eszmék.

Immár terjedelmes és egyre bővülő irodalom érhető el, ami a helyes eszméket ismerteti ezen a két területen. A véleményem szerint ennek az irodalomnak a két legfontosabb szerzője Ludwig von Mises és Ayn Rand. Írásaik széleskörű ismerete elengedhetetlen előfeltétele az egyéni szabadság és a szabad piac sikeres védelmének.

A Ludwig von Mises Institute Mises gondolatai elterjesztésének fő központja. Az elemzések folyamatos sorozatát publikálja, amelyek Mises gondolataira alapulnak, és amelyek akadémiai folyóiratokban, könyvekben és kiadványokban jelennek meg, honlapján pedig cikkeket tesz közzé, amelyek a mindennapok problémáival foglalkoznak. Főiskolai és egyetemi diákokat, illetve fiatal tanárokat oktat Mises, illetve az Osztrák iskola többi tagjának a gondolatairól a Mises Summer University, az Austrian Scholars Conference és sok más szeminárium segítségével.

A szabadság melletti küzdelem két fő módja, ha az ember vagy addig tanul, amíg olyan világosan tud írni és beszélni a védelmében, mint az intézmény tudósai, vagy – ha az embernek nincsen erre ideje vagy hajlandósága – ha pénzügyileg támogatja az intézményt létfontosságú munkájában, bármekkora összegben.

Vissza lehet fordítani az áramlatokat. Egyedül senki sem képes rá. De az intelligens emberek nagy és egyre növekvő csoportja, akik tanultak a gazdasági szabadság témájában, és akik felszólalnak és vitába elegyednek a szabadság védelmében, amikor csak lehet,

fokozatosan átalakíthatja a kultúra hozzáállását, és ebből fakadóan a politikai és a gazdasági rendszer természetét.

Önök a hallgatóság soraiban máris e nagy erőfeszítés részei. Remélem továbbra is fenntartják és fokozzák az elköteleződésüket.

Kedves olvasónk,

Bármennyire is fontosnak találjuk a szabadság üzenetét és annak elterjesztését Magyarországon, sajnos képtelenek vagyunk tartósan önerőből, a segítséged nélkül csinálni.

Kérjük, támogasd az oldalunkat egy egyszeri összeggel, vagy iratkozz fel egy havonta automatikusan ismétlődő támogatásra [ide kattintva](#).